

взагалі буде філософія гуманного професіоналізму.

3. Головною умовою й суб'єктом відтворення фахівців нової формації є наявність і перспективна підготовка професійно-педагогічних кадрів, для яких власними переконаннями стануть ідеї гуманного професіоналізму, і яких самих можна буде вважати моральними професіоналами. Таким чином, мова йде про випереджальну стратегію професійно-педагогічної освіти, що базується на гуманістичній парадигмі, а також на високих професійній (у технічній, медичній, юридичній, економічній, аграрній й інших сферах) і педагогічній компетентностях педагога професійного навчання майбутнього.

#### Список використаних джерел:

1. Астахова В. И. Основные тенденции развития образования в XXI веке // Вісник Харківського національного ун-ту ім. В.Н. Каразіна. Соціологічні дослідження сучасного суспільства: методологія, теорія, методи; вип. 23. – Харків, 2008. – № 844. – С. 245–250.
2. Ашилова М.С. Вызовы и тренды системы образования в XXI веке [Электронный ресурс] // Вестник Российского философского общества. – 2012. – №4. – Режим доступа: <http://www.intelros.ru/readroom/vestnik-rossijskogo-filosofskogo-obshhestva/f4-2012/17778-vyzovy-i-trendy-sistemy-obrazovaniya-v-xxi-veke.html>. – Дата доступа: 21.03.2018.
3. Гершунский Б. С. Философия образования для XXI века. (В поисках практико-ориентированных образовательных концепций) / Б. С. Гершунский. – М. : Совершенство, 1998. – 608 с.
4. Ничкало Н.Г. Проблеми підготовки виробничого персоналу у XXI столітті: концептуальний аспект // Kształcenie zawodowe: pedagogika i psychologia = Професійна освіта педагогіка і психологія: пол.-укр., укр. пол. [щорічник]. – Ченстохова; К., 2004. – Вип. 6. – С. 19-35.
5. Репина Л.В., Реутова Е.Г. Тенденции развития образования в XXI веке в условиях современной глобализации [Текст] // Педагогическое мастерство: материалы VII Междунар. науч. конф. (г. Москва, ноябрь 2015 г.). – М.: Буки-Веди, 2015. – С. 22-24.
6. Nichols J.R. 4 Essential Rules Of 21st Century Learning [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.teachthought.com/learning/4-essential-rules-of-21st-century-learning/>. – Дата доступа: 21.03.2018.
7. Gerstein J. Fantastic Chart On 21st Century Education Vs Traditional Education [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.educatorstechnology.com/2014/06/fantastic-chart-on-21st-century.html>. – Дата доступа: 21.03.2018.
8. Васильев І.Б. Теоретичні та методичні засади підготовки педагогів професійного навчання: монографія / Іван Борисович Васильєв. – Харків : Смуґаста типографія, 2014. – 448 с.
9. Богомолов С. И. Инженер XXI века – самая гуманная специальность на Земле (Проблемы гуманизации инженерного образования) : метод. пособие / С.И. Богомолов, Л. С. Даниленко // Политехник. – 1995. – № 12.

DOI: 10.31652/2412-1142-2018-50-65-69

УДК 378.6(73)

*О.С. Домінський, м. Вінниця, Україна / O.S. Dominsky, m. Vinnytsya, Ukraine  
tech.college@vtc.vn.ua*

#### МІСЦЕВІ КОЛЕДЖІ У США

**Анотація.** У статті розглянуто діяльність системи місцевих (дворічних) коледжів США, які за своїм освітнім рівнем відповідають нашим технікумам і коледжам. У даний час ці навчальні заклади складають третину вищих шкіл США і є найбільш динамічною частиною вищої освіти країни.

Розвиток системи коледжів забезпечується тісним співробітництвом всіх учасників процесу – навчальних закладів, компаній і підприємств, органів управління місцевого та регіонального рівнів. Місцеві коледжі відіграють провідну роль в трудовлаштуванні випускників шкіл, є важливою ланкою, яка зв'язує середню школу та університети. Вони пропонують також підготовчі технічні курси, учнівство, кооперативну освіту та професійну підготовку. Характерним є тісне співробітництво з роботодавцями, місцевою громадськістю, організаціями, які займаються трудовими відносинами. Коледжі гнучко та своєчасно реагують на запити

місцевих товаровиробників, вносять при потребі необхідні зміни до навчальних програм, здійснюють взаємозв'язок між формуванням фахівців і економічним розвитком регіону. Викладачі навчальних закладів проявляють творчість і гнучкість та забезпечують якісне й недороге навчання. За потреби організовуються курси підвищення кваліфікації для працівників підприємств та організацій, в тому числі курси по вивченню основ математики, загальної грамотності, оволодіння прийомами міжособистісного спілкування та інше. Кожен коледж має у своєму складі викладачів промислових спеціальностей, які не лише можуть навчати працівників компаній, але й знають потреби місцевого ринку робочої сили.

#### COMMUNITY COLLEGES IN THE USA

**Abstract.** *The author investigates the two-year community college system in the United States. Community colleges in the USA correspond to our technical schools and colleges. Currently, these educational institutions make up one-third of the American high school system. They are the most dynamic part of higher education in the country.*

*The college system development is ensured by close cooperation of all participants of this process such as educational institutions, companies, enterprises, local and regional authorities. Local colleges play a key role in hiring school graduates. These educational institutions are important links between high school and universities. Community colleges also offer preparatory technical courses, apprenticeships, cooperative education and practical training. Close cooperation with employers, local community and labor organizations are significant in this process. Colleges are flexible and timely responding to the demands of regional producers, make necessary changes to curricula if it is necessary. They interact with specialists and the economic development of the region. Teachers of educational institutions show creativity and flexibility and provide high-quality and inexpensive training. Also advanced training courses for employees and organizations are provided, including courses in mathematics, general literacy, interpersonal communication techniques. Each college has lecturers in the field of industrial specialization, which not only can teach company employees, but also know the needs of the local labor market.*

**Постановка проблеми.** Сучасний процес професійної підготовки студентів коледжів і технікумів України супроводжується певною законодавчою невизначеністю щодо їх місця у структурі освіти, у запровадженні новітніх освітніх технологій, різноманітних форм зв'язків із роботодавцями.

Серед актуальних проблем підготовки фахівців у вітчизняних коледжах можна виділити дублювання підготовки бакалаврів у коледжі й університеті, структурним підрозділом якого він є, втрату певних позицій у підготовці молодших спеціалістів, особливо у частині їх практичної підготовки і здобуття робітничих професій.

Саме тому модернізацію змісту, методів і форм професійної підготовки молодших спеціалістів неможливо уявити без поглибленого вивчення зарубіжного досвіду, що має супроводжуватись обґрунтуванням і розробкою принципово нових підходів до змісту та якості їх підготовки, організації навчального процесу, професійно-практичної підготовки та питання працевлаштування випускників, оновлення нормативно-правової бази функціонування системи підготовки молодших спеціалістів у сучасних умовах.

**Аналіз попередніх досліджень.** В останні роки відбуваються дискусії про роль та місце коледжів і прирівняних до них навчальних закладів України. За ініціативи попередніх очільників Міністерства освіти і науки України, керівників Академії педагогічних наук України активно впроваджувалася ідея злиття двох освітніх ланок – професійно-технічної освіти та освіти, яку надають в коледжах, в єдину ланку – професійну освіту. Це в той час, коли з кожним роком зростає потреба у випускниках коледжів у промисловості, будівництві, розвитку соціальної сфери, у сфері ринкової інфраструктури та податкової бюджетної системи. Одночасно зростає попит на підготовку кваліфікованих робітників, яких впродовж десяти років успішно готували і готують ПТНЗ. Але Богу – Бонове, а кесарю – кесарево.

Реформаторська сверблячка не давала спокою деяким нашим керманичам, які діяли за принципом: «Нехай буде не краще, але інакше». На захист існування окремого складника освіти для технікумів і коледжів стали Народні депутати України: В. Литвин, О. Марченко, О. Співаковський та інші депутати Верховної ради України.

Значну роботу по збереженню системи, функціонуванню, розвитку коледжів, створенню належної нормативної бази здійснили працівники коледжів і технікумів. Найбільш активними серед них є: В. Булгаков, В. Волошин, Д. Гала, В. Гриценко, Д. Довгань, Р. Дадак, І. Іванюк, В. Калушка, Т. Коса, А. Матвієнко, В. Пиндус, А. Похресник, Н. Трішкіна, Л. Цебенко, Ю. Яценко. Вони у своїх працях, виступах на Парламентських слуханнях Верховної Ради України на тему: «Професійна освіта як складова забезпечення кваліфікованого кадрового потенціалу: проблеми та шляхи вирішення»

(06 червня 2016 р.), на розширених засіданнях комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти (30 березня 2016 р., 07 червня 2017 р.), на виїзному засіданні комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти на базі Національного університету біоресурсів і природокористування України на тему: «Законодавче врегулювання діяльності аграрних навчальних закладів України (31 травня 2017 р.), на засіданні громадської ради при Міністерстві освіти і науки України в громадському обговоренні Концепції реформи освіти на 2015-2025 роки (20 листопада 2014 р.), на засіданнях Ради і Правління Громадської організації «Всеукраїнська Асоціація працівників вищих навчальних закладів I-II рівнів акредитації (21 засідання), на тематичних зустрічах з Народними депутатами України VIII скликання Олександром Співаковським (на базі Київського коледжу будівництва, архітектури та дизайну), Володимиром Литвином (на базі Житомирського агротехнічного коледжу), Олександром Марченко (на базі Київського коледжу будівництва, архітектури та дизайну), на валідаційних семінарах у рамках проекту Міністерства освіти і науки України та Європейського фонду освіти «PRIME» (2014, 2015 роки) наполегливо відстоювали необхідність діяльності коледжів як окремого складника освіти. Аргументами в їх позиції був досвід зарубіжних країн.

Результатом спільної боротьби депутатів-державників, громадськості, працівників і студентів коледжів стало прийняття 5 вересня 2017 року Закону України «Про освіту», в якому освіту в коледжах виділено окремим складником освіти – фахова передвища.

Проблеми практикоорієнтованої професійної освіти, співставлення освітніх систем зарубіжних навчальних закладів і України висвітлюються в працях О. Васюк, Б. Вульфсона, Р. Гуревича, С. Калашникової, М. Кадемії, О. Козієвської, К. Корсака, Л. Шаповалової та інших.

**Метою статті** є ознайомлення з діяльністю місцевих (дворічних) коледжів у США, які складають приблизно третину вищих шкіл в країні та охоплюють навчанням 40% тих, хто одержує фахову освіту.

**Виклад основного матеріалу.** У США система місцевих коледжів склалася порівняно недавно. Спочатку вони створювалися для підготовки кваліфікованих робітників і молодшого технічного персоналу. В даний час спектр освітніх програм розширився, що надало можливість випускникам продовжувати навчання в університетах за скороченим терміном навчання. Місцеві коледжі сьогодні готують кадри та пропонують місцевому населенню різноманітні послуги, дають можливість повністю засвоїти елементарні навички в системі початкової і середньої освіти тим, хто з тих чи інших причин не зміг їх засвоїти в свій час. Також коледжі пропонують різноманітні курси для дорослого населення, для емігрантів, формують прагнення навчатися впродовж життя. Кредо місцевих коледжів: дати можливість вчитися всім, хто до цього прагне, можливість рости професійно, можливість досягти успіху незалежно від попереднього рівня освіти чи соціально-економічного статусу. Коледжі не мають державного замовлення за освітніми програмами і при визначенні напрямів підготовки орієнтуються на запити вступників. У процесі профорієнтаційної роботи абітурієнтів інформують про середні зарплати працівників професій, що відповідають кожній освітній програмі. Якщо програма не користується популярністю – її закривають. Звичайно, навчальні заклади не можуть ігнорувати реальні потреби економіки, місцевого ринку праці. Для підготовки фахівців за дефіцитними професіями на допомогу приходить держава. Надаються спеціальні стипендії студентам, які опановують дані професії.

На сьогодні в США більше тисячі місцевих коледжів, у яких навчаються біля 13 мільйонів студентів. Більше половини американців після одержання повної середньої освіти прагнуть вступити до дворічного коледжу. До коледжів вступають біля 40% випускників шкіл. З них 41% навчається стаціонарно. Середній вік студентів – 28 років, що свідчить про високий відсоток молоді, яка має вже значний досвід роботи. Таким чином, навчання в місцевих коледжах є масовим, яке охоплює і ті соціально-демографічні групи, для яких доступ до професійної освіти є утрудненим. Привабливими є порівняно невисока вартість навчання і територіальна наближеність навчальних закладів до місця проживання студентів. Крім цього, реалізуються численні програми допомоги студентам від держави та штатів, надаються освітні кредити. Типовий місцевий коледж має кілька десятків тисяч студентів. Наприклад, в коледжі «NOVA» (Північна Віргінія) навчається 75000 студентів. Тісний зв'язок з місцевою спільнотою і бізнесом дозволяють коледжам швидко розробляти та здійснювати нові програми підготовки, адекватно реагувати на затребуваність ринку праці. Упор в місцевих коледжах здійснюється на навчання, а не на наукові дослідження. Зрозуміло, що відстороненість викладачів від наукових досліджень не підвищує якість викладання. Характерним є практикоорієнтованість навчання, яка особливо характерна для викладачів, які залучаються з виробничої сфери.

У коледжах навчальний процес організовується досить гнучко. Заняття проводяться і в день і у вечірній час. У коледжі «NOVA», наприклад, навчання проводиться сім днів на тиждень. Навчальний час починається о 6.30 і завершується о 22.00. Багато студентів навчається в режимі online, комп'ютерна мережа коледжу задіяна цілодобово. Для коледжів характерний стрімкий прогрес у

використанні online-курсів. Частку таких курсів в коледжі «NOVA» у 2018 році планується довести до 90%. Студентам надана можливість вибору індивідуальних траєкторій навчання.

Для студентів, які поступили в коледж з низьким рівнем знань, організовують платні спеціальні додаткові курси, які дозволяють вийти на необхідний рівень підготовки. Для іноземців широко практикується організація курсів іноземної мови.

Для місцевих коледжів характерні доступність, адаптивність і підзвітність – характеристики, які необхідні для забезпечення прогресу освіти в сучасному суспільстві.

Випускники коледжу мають можливість поступити на третій курс університету або знайти роботу в численних галузях економіки. У коледжі вони можуть заробити бали для продовження навчання в чотирьохрічних коледжах чи університетах. Як правило, коледжі заключають договори про співробітництво з університетами свого штату. Договори передбачають перезалік університетами кредитних одиниць, які набрані в процесі навчання в коледжі переважно з предметів гуманітарних і загальнопрофесійних дисциплін. Для вирішення організаційних питань в коледжах існують офіси трансферу. Масштаби переходу шляхом трансферу з коледжу до університету досить значні. Перехід випускника коледжу до університету вимагає певного рівня успішності, необхідно бути, як мінімум, «хорошистом». Два роки студент навчається в коледжі, а потім два роки в університеті. Навчання може бути комбінованим: у коледжі студенти відвідують заняття, а в університеті навчаються online. У більшості можливість трансферу користуються ті, хто вступив до коледжу одразу ж після закінчення школи.

У деяких школах організовуються навчальні курси за програмою коледжу, після закінчення яких учні можуть скоротити термін навчання в коледжі. На курсах викладають працівники коледжу, а також кваліфіковані вчителі школи. Частина занять на курсах проводиться безкоштовно, за частину платять коледжі, а решту платять самі учні. Практика організації таких курсів з кожним роком поширюється.

Існують універсальні навчальні заклади, в яких дві третини студентів вчаться без відриву від виробництва. У місцевих коледжах щорічно одержують дипломи молодших спеціалістів більше півмільйона випускників. Третина з них – в гуманітарній і загальноосвітній сферах. Решта одержує можливість працювати в медицині, в промисловості, в бізнесі. У наукоємних галузях промисловості запит на робочу силу зростає, але тут потрібні більш кваліфіковані працівники. Робітники низької кваліфікації втрачають можливість мати заробітки середнього рівня. Робота, яка добре оплачується, вимагає більш якісних навичок і вмінь, ніж ті, якими вони володіють. Збільшується поляризація між тими, хто продовжував навчання після школи, і тими, хто обмежився цим рівнем. Для покращення власного життєвого добробуту потрібно мати достатньо високий рівень освіти. З точки зору зайнятості перспективними є професії, які відносяться до сфери природничих наук, технологій, інженерних наук, математики. Ринок праці вимагає зростання освіченості працівників, що приводить до зростання попиту на освіту, яку дають в місцевих коледжах.

Економіка диктує необхідність забезпечення своїм громадянам більш якісної освіти на всіх рівнях. Розвиток масової освіти після закінчення школи – нагальна потреба розвитку економіки, яка вимагає приведення структури ресурсів праці у відповідність з динамічним прогресом структури видів економічної діяльності. Система місцевих коледжів покликана сприяти ефективній відповіді на ці виклики.

У коледжах поширена практика організації короткотермінових курсів з комп'ютерних технологій та інформатики, з транспортних і будівельних спеціальностей, з вивчення іноземних мов.

Важливо, що більшість викладачів і професорів місцевих коледжів не мають ступеня вище магістра наук. Дві третини викладачів читають протягом семестру лише один чи два предмети. Багато викладачів працюють за сумісництвом, поєднуючи роботу в коледжі з практичною діяльністю на виробництві, що, безумовно, позитивно впливає на рівень викладання, забезпечує належний зв'язок між навчальними закладами та виробництвом.

Місцеві коледжі мають різноманітні джерела фінансування: від уряду, штатів, місцевих органів та плати за навчання. Ресурси коледжів розширюються також за рахунок партнерства з бізнесом, який надає обладнання для навчання студентів, місце для проходження практики. Коледжі прагнуть до постійного оновлення лабораторної бази та обладнання. Більшість коледжів створюють власні фонди, проводять компанії по збору засобів на підприємствах і серед громадян. Деякі кошти

надходять від надання послуг (оренда) та продажу. Практикуються також контракти з підприємствами та організаціями для підготовки робітників новітнім виробничим методам, перекваліфікації. Основна стаття видатків бюджету коледжу йде на зарплату викладачам. Середня зарплата викладача вища 30000 доларів. Викладач, який пропрацював у коледжі 35-40 років, буде отримувати пенсію в розмірі 80% від зарплати, яку він одержував за період найбільш високооплачувальних трьох років. Місцеві коледжі узгоджують свої програми з університетами, щоб студентам в подальшому зараховувалися бали за певні курси. Таким чином, вступ до місцевого коледжу перетворився в одну з траєкторій одержання університетської освіти, що підвищує доступність вищої освіти для громадян. Підтримуються також зв'язки зі школами для належної підготовки майбутніх абітурієнтів до вступу в коледж. Практикується підготовка в коледжах репетиторів для роботи в початкових школах, де вони додатково працюють з учнями, допомагаючи їм засвоїти читання, письмо, арифметику.

Надаються також послуги місцевим органам соціального забезпечення: проводиться навчання хронічних безробітних елементарним знанням і робочим навичкам, які потрібні для трудовлаштування.

Більшість коледжів зв'язано з міжнародною освітою. Вони набирають студентів з інших країн, організовують програми навчання за рубежом для американських студентів, організовують зарубіжні навчальні тури. Деякі коледжі відкривають міжнародні бізнес-центри, навчальні програми для місцевих підприємців, які бажають брати участь в міжнародній торгівлі. Системі місцевих коледжів притаманні гнучкість, яка дозволяє швидко реагувати на демографічні зміни, потреби в робочій силі, технологічні новації.

Варто відзначити активну участь місцевих коледжів у підготовці фахівців з медичних спеціальностей: медичних сестер, техніків по рентгенографії, працівників медичних реєстратур та іншого допоміжного персоналу. В курортних зонах здійснюються програми по ресторанно-готельних справах і кулінарії.

В останній час прослідковується тенденція підготовки бакалаврів у місцевих коледжах. Це зумовлює необхідність посилення зв'язку між місцевими коледжами та чотирьохрічними коледжами й університетами.

**Висновки.** Система освіти є прерогативою кожної держави. Вона повинна забезпечувати альтернативні траєкторії навчання і забезпечувати кадровий потенціал країни та задовольняти освітні потреби особистості. У США третину вищих шкіл складають дворічні коледжі, які за своїм освітнім рівнем відповідають нашим технікумам і коледжам. Ці заклади є найбільш динамічною частиною вищої освіти США. Для місцевих коледжів характерні доступність, адаптивність і підзвітність – характеристики, які необхідні для забезпечення прогресу освіти в сучасному суспільстві. Спектр послуг, які надають місцеві коледжі, з кожним роком зростає. Студенти коледжів мають можливість шляхом трансферу переходити до університетів. В останні роки прослідковується тенденція підготовки бакалаврів у дворічних коледжах в тісній співпраці з університетами.

#### Список використаних джерел:

1. Васюк О.В. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / Васюк О.В. – [3-є вид., доп. і перероб.] – К.: НАККіМ, 2013. – 352 с.
2. П.В. Золотов, М.В. Золотова Роль двухгодичных колледжей в подготовке трудовых кадров США // Вестник Нижегородского университета им. Н.И. Лобачевского. - № 6. – 2011. С.27-34.
3. Кларк Б.Р. Система высшего образования: академическая организация в кросс-национальной перспективе [Текст] / пер. с англ. А. Смирнова; Нац. исслед. ун-т «Высшая школа экономики». – М.: Дом Высшей школы экономики, 2011. – 360 с. – (Теория и практика образования).
4. Костянтин Корсак. Стратегія Європи – доступність освіти / К. Корсак // Науковий світ. - № 7. 2004. С. 12-13, 16.
5. Stewart V. A World-Class Education: Learning From International Models Of Excellence Andinnovation / V. Stewart. – N. Y. Press, 2012. – 190 p.